

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v magistratni ulici (Contrada del Municipio), h. št. 58. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

GLAS

Naše razmere.

„Politik“ je prinesla v št. 240. „iz Slovenije, 29. avg.“ dopis, kateri si blezo tako glasi: „(Naše razmere). Bili smo nekdanj zedinjeno bratovsko ljudstvo. Kakor punčico svojega očesa so varovali naši voditelji narodni biser, in, če si tudi nismo priborili vidnih političkih uspehov, zabilježiti smo mogli vendar vsled složnega delovanja moralno ojačenje našega ljudstva. Po okrepenji zavednosti rasle so nam moči in nade, in celo posamezni poboji, ne da bi bili v nas rodili obup, bili so nam v spodbudbo, da smo si iskali novih sredstev za vpor.

Ali, po noči prišel je sovražnik in posejal ljuljko med pšenico. Prišel je (vulgarni) laži-liberalizem. Čeravno je postal sam sebi v posmeh, tako, da se že sramuje svojega imena, povzdiguje se pri nas na enkrat njegov prapor, in se pod njim bojuje boj proti vsemu, kar je ljudstvu sveto, in kar ono čišla in spoštuje. Storjen je nemir in vrinil se je razpor.

Kedo pri nas oni liberalizem posebno na debelo prodaja, to vemo vsi.

Nekateri mladi možje, pa ne da bi imeli za to potrebno politično, rečno in moralno sposobnost, zajahali so konja visoke politike, oziroma agitovanja in intrige, češ, da so oni predboritelji za „svobodo“ in „napredek“ proti „črnim močem“, a v resnici za to, da si dušo hladijo ob zavidanih resničnih (realnih) zaslugah, ob moralni neomadežvanosti in duševni prednosti družih.

Da bi zgotovili konfuzijo (zmešnjavo), naredili so svojevlastno poseben, iz golih liberalnih fraz obstoječ navidezno naroden

program, s katerim letajo prav po šarlatansko po kmetih in nasprotnike tega početja pri malo mislečih za sovražnike „omike“ in „svobode“ demuncujejo (ovajajo).

Na ta način se silo pritirani (provocirani) prepri zastran programa ima nekako principno podlogo, ker nameravajo oni z novim programom nasproti pravemu narodnemu programu povzdigniti in proglasiti sovraštvu proti cerkvi — za novo političko vero.

Ker pa ves zalog teh slovenskih „liberalcev“, kateri imajo o pravi nalogi časnika komaj nekako predčutje, skoraj le v nekaterih dobro glasečih se besedah (Schlagwörtern) obstoji, poslažujejo se ti predboritelji za „omiko“ in „svobodo“ sploh, sosebno pa nasproti odličnim rodoljubom, diktatornega in zaničljivega govorjenja, kterege je težko v družih listih najti. Celó telesne slabosti upotrebavajo za napadno orožje.

Vsemu se dela vpor, da se le vpirajo, zmešnjave delajo in izrazujejo osebne antipatije. Kar so izmislili naj odličniši in razsvetljeni rodoljubi za blagor naroda, to postavljajo „mladi“ tje kot obče škodljivo. Ti patentirani rodoljubi, ki sami preskrbljujejo blagostanje domovini, ometavajo vsak dan skoraj ves koristni in spoštovanja vredni duhovski stan z blatom, hujskajo en del ljudstva proti drugemu, stanu proti stanu; oni napadajo vero narodovo ter izrekavajo javno, da so pripravljene vsak hip združiti se z ustavoverno stranko za borbo proti cerkvi.

Vsa sredstva, ki jih ponuja liberalizem, pritirajo oni, da motijo narod in ga odvrtačajo od svojih voditeljev. Sedaj jim

podtikajo, da hočejo oživiti zopet desetino in tlako, sedaj jih predstavljajo kot nazadnjaške mračnjake in sebične izdajalce. Na kak neizgovorljiv način se oni z narodom igrajo, temu bodi v dokaz, da postavljajo vsem od izvirne prave stranke (Mutterpartei) postavljenim kandidatom druge kandidate nasproti, in sicer navadno le ničle in tudi tam, kjer nimajo nikakega upanja, da zmagajo.

Za narod kot tak, kot celoto, ni že davnej nič mar našim neučakalcem; oni ga imajo le še za sredstvo, da bi svoje namene dosegli.

Vendar pa se ne more trditi, da bi bili ti ljudje sami mogli požar zanetiti na vseh štirih voglih Slovenije, ako ne bi jim bil pred pota gladil (občeni) liberalizem in jim dela olajšal, in da ne bi drugi, od tuje strani, v ogenj pihali.

Vse, kar želi prevrata, kar nima jasnih pojmov; vse, kar je političko nezrelo, vna-me se ob frazah; vse, kar vidi v tem, da bi se narod ojačil, da bi se bremena ljudstvu zlajšala, da bi se utrdila pravost, spodobnost in red, (vse, kar vidi v tem, pravimo) nevarnost za svoj način življenja in pridobivanja, vse to teka in kriči in pomaga širiti „omiko“ in „svobodo“. Evo mladoslovenska liberalna kri pri nas, h kateri se šteje veliko njih, ki so narodu zagriznjeni sovražniki!

Pravična jeza rodoljbov je splošna, in razkačenost v narodnem razdvojenem tabru prišla je do stopinje, da se je resno bati še hujega razpora.

Poravnava je nemogoča, pišejo od une strani, boj mora nehati z vničanjem ene, ali druge stranke.

Listek.

O pravem izrekanji latinščine.

(Dalje in konec).

Morebiti, da tudi sv. Avguštin to posebno izreko meni, kedar tako le piše: „Ako rečem, da bi se ti (meni svojo mater Moniko) lahko navadila pravilno izrekati in govoriti, gotovo lažem. Še celo meni, ki sem moral se tega učiti, oponašajo Italijani, da nekterih glasov pravilno ne izgovarjam; pa tudi jaz njim oponašam, da ta ali oni glas drugače izrekajo, kakor gre.“*) Opomniti treba, da materni jezik sv. Avguština je latinski. In glejte! drugače je latinski izrekal on, kot Afrikanec, drugače Italijanci, ki so v četrtem in petem stoletju še la-

*) Si dicam te (nimirum matrem Monicam allocutur) facile ad eum sermonem perventuram, qui locutionis et linguae vitio careat, profecto mentiar. Me enim ipsum, cui magna necessitas fuit ista perdiscere, adhuc in multis verborum sonis Itali exagitant; et a me vicissim, quod ad ipsum sonum attinet, reprehendantur. (S. Avgust., De ordinē lib. II. c. 17.)

tinski jezik govorili.

Da so nekdanji Rimljani C izrekli vselej kakor K, pričajo tudi mnogoštevilna latinska imena, ktera so v prestarih časih Nemci od Latincev sprejeli, n. pr. Keller, (cellarium), Kiste (cista), Kirsche (cerasus), Kicher (cicer), Kaisar (caesar), Kerker (carcer), mager (macer) itd. Imena pa: Zelle (cella), Kanzel (cancellum), Zepfer (sceptrum), Prinz (princeps) itd. kažejo vse novejšo dobo, v kateri so bila od Nemcev sprejeta, namreč dobo, ko so uže C pred e in i omečeno, kakor e ali ē izgovarjali.

Da so stari Latinci C vselej kakor K izrekli, kaže tudi jezik Albancev ali Škipetarov. Šteje se blizo 650 starolatinskih besed v albanskem ali epirotskem jeziku, med katerimi hočemo nekaj meni znanih tu sem postaviti: kikere (cicer), kiitet (civitas), gint (gens), kerton (certo), fkin (vicinus), kepe (cepa), fakie (facies), prinik (princeps), kersi (cerasus), kiell (coelum), kint (centum), kira (cera) itd. Lahko bi iz

epirotskega slovarja tu navedel sila veliko takih besed, kar pa, mislim, treba ni, ker uže to malo stvar dovolje spričuje, ktero dokazati hočemo.

Nylander, die Sprache der Albanesen oder Schkipetaren. Frankf. a. Main. 1835. Andreä. S. 290. piše med drugimi tudi to le: „Da so Albanci potomci nekdanjih Hircev, spričuje, zoper Adelungov Mitridates, razen družih Thuumannovih historiskih dokazov, tudi to, da latinske besede, katerih se blizo 650 v albanskem jeziku nahaja, se tako izrekajo, kakor so se izrekale za časa cesarja Avgusta, n. pr. kikere, kersi, faske, (fascia), makelli (macellum), šoke (socius), itd. O teh besedah je tedaj soditi tako, kakor o nemških Kirsche, Keller, Kaiser, Kerker, ktere so bile gotovo takrat med Nemci udomačene, kedar so Latinci svoj C še vselej kakor K izrekli“ itd. Kdo tedaj izreka sedaj latinščino prav tako, kakor bi se imela izrekati? Morebiti Italijani? Ali izreka latinskega med Itali-

Prvega menjenja smo tudi mi; z razdi-
rajočo liberalno vrtoglavnostjo je pogaja-
nje nemogoče. Šla je konservativna stranka
do skrajne meje zatajenja same sebe gledé
jako resnega trenutka, in prišla je slednjič
do prepričanja, da bi bilo vsako pomirjenje
s takimi ljudmi le gujilo pomirje.

Ali, prišel bo dan, da bo tirjal narod
račun od *tistih*, kateri imajo odgovor dati za
njegov moralni in materialni razvoj.

Ogled.

Avstrija. Nemški časniki tožijo, da
je volilno gibanje vse premalo živahno, ako
ravno ni moč reči, da bi bil njihov prepir
med „starimi“, „mladimi“ in „demokrati“
potihnil.

Kar nas federalce zadene, smo že en-
krat povedali, zakaj nas nemški domači
prepričanja in nam koristi, prav iz tistega
vzroka, kakor naš (slov.) prepričanje ustavoverne
Nemce. Če nas naša nesloga tlači, tudi
njih njihova gotovo ne jači. Ker se bode
soseben o času volitev veliko govorilo in pi-
sarilo o omenjenih nemških strankah, naj
jih tukaj za naše čitatelje oznamimo. „*Stari*“,
to so zdaj vladajoča stranka, izsred ktere
je ministerstvo; oni hočejo biti gledé na
sedanjo „ustavo“ nekako konservativni, ho-
čejo v liberalnem zmislu le stopnjama, pre-
mišljeno napredovati; imenujejo se tudi
radi „avstrijske“ liberalce, da si jim ni za
Avstrijo in njene narode veliko mar in bi
se menda ne jokali, ko bi jutre ali poju-
tranjem Bismark vso Cislajtanijo pogoltnil;
oni so tako dolgo Avstrijanci, dokler nemški
element, ali prav za prav *oni* v Cislajtaniji
vladajo. — „*Mladi*“ so v ustavoverskem
taboru blizo to, kar naši mladi pri nas.
Oni se ne imenujejo „Avstrijane“, ampak
naravnost „deutsch-liberal“ (nemško-libe-
ralne); oni povdarjajo nemško narodnost v
zmislu vélike nemške države, kateri bi se raji
danes, ko jutre pridružili; oni so le faktično
še v Cislajtaniji, a vsa njih politika je véliko-
nemška, prusko-nemška. Tega tudi vsaj v
dejanjih ne tajé.

V tem, ko je starim liberalcem geslo:
„Počasi in previdno“, hočejo ti mladi brez-

ozirno v Berlin „marsirati“, in ker jim se-
danja dunajska vlada k temu ne pripomaga,
bi jo v prihodnjem drž. zboru radi pre-
kucnili, ter si drugo ministerstvo izbrali,
ki bi jim na potu v Bismarkijo takt tolklo.
Memo „starih“ so „mladi“ vsaj odkrito-
srčni. — „*Demokrati*“ so skrajni svobodnjaki
in naprednjaki; njim je vse le pripomoček
za dosego njihovih radikalnih namenov.
Oni so kosmopoliti; za Cislajtanijo jim je
le toliko mar, kolikor ona njih namenom
ustreza. Od „mladih“ se ločijo poglavitno
v tem, da povdarjajo bolj „svobodujaštvo“
in „naprednjaštvo“, uni pa stavijo „na-
rodnjaštvo“ (nemško) nad vse. Naj bolj
znani organi (časniki) teh 3 strank na
Dunaji so: „*Neue freie Presse*“ (org. „sta-
rih“), „*Deutsche Zeitung*“ (org. „mladih“),
in „*Wiener Tagblatt*“ (org. „demokr.“)
Toliko našim bralcem v pojasnilo, da nas
bodo v prihodnje umeli, če ob kratkem po-
rečemo: Pri volitvah je zmagal ta ali ta. Šlo
je misliti, da se v sili „demokrati“ z „mla-
dimi“ proti „starim“ zedinijo, ali dosedaj
se kaže, da hočejo hoditi demokrati svojo
pot; vstopajo se krepko proti mladim, kjer
gre za postavljanje kandidatov. — Pustimo
jih in glejmo, da mi več ko mogoče svo-
jih izvolimo — naj že gredó ali ne gredó
v novi zbor. Če bode imela vsa opozicija
144 svojih poslancev, bode osoda nov. drž.
zboru v njihovih rokah in ustavoverci so
začeli s tem faktorjem že racuničiti.

Razstava še zmeraj nima sreče; obis-
kovalcev malo in tisti pomoček, ki so se
ga hoteli spet poslužiti, da bi privlekli spo-
dobno število ljudi v razstavne prostore —
veselica, namreč, ki je imela biti 3. t. m.,
je prepovedana. Da so bili prisiljeni pre-
povedati jo oni, katerim je šlo nar več za
to, da bi se bila napravila in da bi se bila
prazni razstavni denarnici čeva pomazala,
tega vzrok tiči v kóleri. V tem, ko proce-
sije in cerkvene shode prepovedujejo, ni
skor mogoče, da bi pripuščali gnječo itd.
pri razstavi. — Vendar dojde razstavo
še vélika čast, predno se konča. Nemški
cesar *Vilhelm*, ki se je bil poleti skujal in
ni hotel priti v Beč, pride vendar zdaj
jeseni, znabiti še ta, ali pa prihodnji me-
sec. Tako je neki obečal te dni v Gasteinu

rekano tako, da se *s* in *c* slišita, kakor pa
po italijanskem *scire*; v tem me uterja tudi
valaški ali rumunski jezik, ki se je nepo-
sredno iz nekdanjega latinskega izcimil, in
piše in izreka *scire* (scire), *descing* (discin-
go, aufgürten) itd.

Naj bolj smešno je, kedar naši možje,
ki so se v latinskih šolah latinsko izgo-
varjati učili bolje po nemškem načinu, po-
tem pa, pastirovaje v Gorici ali v okolici,
začenjajo v izgovarjanji latinščine Lahe
posnemati, ter zdaj po laško, zdaj po nem-
ško eno in isto besedo izrekajo, ker se ne
morejo tako hitro stare navade izrekanja
znebiti. Tako nestalno, mešano izgovarjanje
je pravo pačenje jezika. Ostanimo pri tem,
kar smo se v šolah navadili; nobenega
Laha ne dobite, da bi svojo, da si manje
pravilno, izreko latinščine zavoljo Slovencev
ali Nemcev popustil, in izrekati začel tako,
kakor mi; Slovenec pa, ki je bil vselej v
to zaljubljen, kar ni domače, kar je tuje,
koj hlasti po tuji izreki latinščine, češ, da

(avstr. toplicah). Če prav pa se dunajskim
začasnim Avstrijancem slíne cedé po Vil-
helmu, da ga bodo videli obličje v obličje,
mika jih menda še bolj to, da pride tudi
italijanski kralj, *Viktor Emanuel*, okoli 20.
t. m. na Dunaj. To je za liberalce sama
mast. Vikt. Em., zaveznik prusk. Vilhelma,
in, kar je še več, načelnik one vlade, ktera
cerkvi in papežu toliko nasprotuje! Vikt.
Em., ki se je oni dan, ko je po letu 1866
v prvo spet zagledal avstrijski grb na dvor-
nih železničnih vozovih, (ki so bili prišli v
Italijo po šaha), zaničljivo izpod brk mu-
zal; Vikt. Em., gospodar nekdanje *naše* Lom-
bardije in Benečije, — pa kaj to! — go-
sposdar papeževega *Rima*! — kteremu „av-
strijskemu“ liberalcu ne bi srcé v prsih
poskakovalo, ko sliši to „sladko“ imé in
vidi kralja, — čigar vladarsko geslo —
liberalcem tako ljubo — kakor se kaže,
je: „Delajte, kar hočete, in pustite me,
da hodim na lov“?! Mnogi pripisujejo pri-
hodu ital. kralja politisk pomen, da nam-
reč naša vlada ne misli podpirati „reakci-
je“ francoske, španjske itd. ampak, da
mislí napredovati na potu liberalizma. Mi
pa smo tega menjenja, da „ital. kralj na
Dunaji“ ne pomeni ni več, ni manj, ko
„šah“ ali „knez srbski, Milan, na Dunaji“.
Vikt. Em. bo cesarjev gost, kakor vsak
drugi. Sramotno bi pa vsakako bilo, da bi
se Vilh. in V. Em. h kratu sešla v Beči
in tam Bog si ga vedi kaj sklepala, zna-
biti nam na škodo. *) Kajti, da ste si Nem-
čija in Italija prijatelji, kaže med drugim
to, da pojde en prusk general v Rim, ital.
armado po prusko uravnavať. — Prišla je
pretekli teden na Dunaj tudi kraljica grška,
Olga. Knez Milan se vsem močno priku-
puje.

Vnanje države. Na *Španjskem* je zmeš-
njava velika. Gledé Karlistov moramo reči,
da telegraf laže, kakor telegraf. To je že
smešno, kar madridska vlada Nikolaj Sal-
meronova poroča po telegrafu. Karlisti so
postali — petroljci! Pa kaj to! Vpeljali
so (oh, groza!) — inkvisicijo! Važniše,
ko te madridske smešnice, je to, da so Kar-

*) Po novejših sporočilih pojde ital. kralj tudi
v Berlin.

je odveč omečena, ni več prava izreka sta-
rolatinskega jezika, kakor tudi novogerska
izreka ni več podobna nekdanji stari izreki,
ko so še Homer, Hesiod, Sokrat, Platon
itd. živeli in pisali; kakor sedanja izreka
francoskega in angleškega ni več prvozna
stara izreka teh jezikov za časa, ko sta
se pisati začenjala; kakor sedanja sloven-
ska, hrvaška, srbska itd. izreka ni več ta-
ka, kakoršna je bila za časa sv. Bonifa-
cija itd.

Pa tudi Francozi, Španjci, Angleži itd.
nimajo prave nekdanje izreke latinskega,
kakor lahko posnamemo iz tega, kar smo
tu zgorej povedali. Naša izreka latinskega
bi bila še med vsemi naj boljša, samo da
bi še *C* vselej, tudi pred *e*, *i*, *ae*, *oe*, *eu*
kakor *K* izgovarjali. Gotovo je namreč naš
magnus, kakor ga izreka Nemeec ali Slove-
nec, bliži starolatinskemu *macnos* (maknos),
kakor pa *manjus*, kakor to besedo sedanji
Italijani izgovarjajo. Tudi *scire*, po staro-
latinskem prav za prav *skire*, je bolje iz-

se mu Lahi ne bodo posmehovali.

Té in tem enake misli so me večkrat
obhajale, ko sem slišal (in to se pri nas v
Gorici mnogokrat godí), da kdo začenja la-
tinsko tako izgovarjati, kakor imajo Italija-
ni in Lahi navado, kakor da bila naša iz-
reka manj pravilna. Iz tega, kar sem tu
dokazal, mislim bo vsakdo lahko sam spoz-
nal, kdo ima večje pravo v tem. Pa tudi
to sem mislil, da je naj bolj pripraven
čas, kaj takega omeniti ob konci, ali pa
ob začetku šolskega leta. Naj gre tedaj tu-
di ta sestavek ven na beli svet, da ga more
vsak, kdor hoče, brati, in če je treba, tudi
presojevati in nad njim svoj jezik brusiti.
Ako me more kdo česa družega prepri-
čati, pa naj se oglasi. Jaz za zdaj skle-
nem.

Štefan Kociančič.

listi vzeli trdnjavo Estella, vjeli 600 republikancev in zasačili 1400 pušk; kralj sam je bil svojim na čelu v tej bitvi.

Nemčija. V Lipskem so se godile 23. avg. zvečer in naslednje dni grde reči. Ljudstvo in vojaki so podirali neke „krčme“ (sramotne hiše?), ker je bil lastnik neke take „krčme“ enega častnika otepel ($\frac{22}{8}$). Oj, Musterstaat!

Domače novice.

(*Goriške javne šole*) so zdaj že vse končane. Ljudske so se imele končati še le 13. t. m., ali zaradi kozic, ki so spet enmalo huje, ko prej, so se končale 1. sept. — Srednji šoli, gimnazij in realka, ste že zaprti, — ta od 22., oni od 27. avg. — Gimnazij je štel o začetku leta 268, konec leta 253 učencev; Slovencev med njimi 137. Preskušnjo zrelosti je opravilo 10 uč., med njimi 4 izvrstno (Slovenec Šorli Iv. iz Podmelcev). Letos se je izdalo na gor. gimn. najsijajniše maturitatno spričevalo, odkar je presk. zrelosti vpeljana. Odličnik je Herm. Lovisoni. — V realko je bilo sprejetih 276, ostalo je do konca leta 236 učencev. Slovencev je 66.

(*K večerašnjemu učiteljskemu zboru*) v vadničnih prostorih se je zbralo kakih 17—20 učiteljev. Za predsednika so si izvolili g. Avg. Leban-a (uč. gor. vadnice).

(*Vredništvo „Glas“-a*) (Anton Lakner r. Lužovec) je zdaj v magistratni ulici (Contrada del Municipio) h. št. 38.

Razne vesti.

— Na sveti Gori je bila 2. sept. t. l. (na obletnico lanske procesije) v prvo tista slovesna sv. maša, ki se bo opravljala vsako leto (tisti dan) za vse, ki so kaj podarili za nove zvonove. To je prav, da se je v ta namen odločil 2. sept., ker se bo ob enem obhajal spomin nepozabljivega lanskega shoda. Sicer se pa v poslednji namen tudi še drug spomin napravljaja: popraviti in olepšati se ima, ako se ne motimo, obhajilni altar sred cerkve. Res, potrebno delo.

— Iz Komna (na Krasu) se nam poroča, da je imel biti o priložnosti ondašnjega some-nja sv. Tiliha 1. t. m. v drugo volilen zbor, pa ni ga bilo, pač pa so se veljavni možje privatno pogovarjali o prihodnji volitvi. Sploh pristopajo ljudje sklepom občnega zbora „Gorice“ (25. avg.). Med duhovniki je zbudila nevoljo nazočnost onega župnika, ki je oni dan Velikodolske zgodbe — se ve da, spačene — v Čabejevo mavho spravil. To se res pravi gostoljubnost zlorabiti!

— *Tristo starosrbskih denarjev* je izročil na Cetinji profesorju Bogisić-u nekdo iz Albanije. Našli so ta denar blizo Kosovega polja. Zastopani so skor vsi srbski cesarji. Napisi so vsi srbski razen enega, ki je latinsk (Urosius); podobe so dobro narejene. Vrednost imajo nekteri teh penězov veliko. Jako važni so gledé na starinoslovje srbsko in jugoslovansko numismatiko, ktera se po teh denarjih v marsičem pojasni.

— *G. sodnik Tom. Graf* je po svoji želji prestavljen iz Kanala v Karmin. Veseli nas, da so vendar enkrat pravo zadeli. Sodnijski okraj šteje v Brdih veliko Slovencev; kaj bi bil delal ž njimi slov. jezika nezmožen mož? G. Graf je po rodu Nmec, pa zna dobro slovenski.

— *G. Fr. Vodopivec*, goriško-okolični in sežanski okrajni šolski nadzornik, je napravil — kakor je iz obravnave posl. sessije našega dež. zbora znano — zemljevid goriško-gradiščanske grofije za na steno v prid ljudskim šolam. Po nasvetu strokovnjakov v Beču je prišel ta zemljevid v razstavo in dobil zdaj *častni diplom.* Kaj pravite k temu visokoučeni gosp. poslanec dr. Lavrič? Vi, ki ste v zboru z nekterimi Lahi v isti rog trobili, češ, da je zemljevid pomanjkljiv in kaj vem, kaj!? In pa tisti širokoustni veleum, ki je v „Narodu“ enkrat zabavljaval novemu nadzorniku?! Da, nar boljše je, da se nekterih „veleumov“ nesramnost „omeji“ — s fakti.

— *Učitelja imenovana.* G. Blaž Sedevčič, poduč. v Kamnjah., gre za učitelja v Žablje; g. Josip Čopi, poduč. v Mirnu, pa za učitelja v Št. Martin (v Brdih.)

— *Razpisani ste službi učitelja* v jetnišnici v Gradišči se slov. in ital. učnim jezikom: služba profesorja za fiziko in matematiko na izobraževališči v Gorici se slov. učnim jezikom. (Ostalo glej v „Osserv. Triestino.“)

— *V Kviškem* so napravili 31. avg. t. l. ondašnji „luštni“ godeci, ali ne vem, kdo, „besedo“ v čitalnici. To je imela biti beseda ad hoc (to je, prav zato). Prisopihali so gori iz Gorice (*mesta, nota bene!*) mladoslovenski prvaki in ž njimi tudi „stari fant“, kandidat. Da se je pelo in pilo, to že mora biti; — pa tudi govorilo se je. Prekosil pa je deklamatorja — kandidata nek negorišk študent (brez „ač“!), menda tisti, ki je se svojimi dolgimi lasmi že vse lastovke spolil iz dežele. Tako „debelo“ in „debele“ je neki govoril, da so ga za škrice vlekli z odra. *) — Ljudi — radovednih — se je bilo še dosti sešlo. Kaj pa menite, kakšen vtis so nesli „gospodje“ „Sočani“ v Gorico? Briski svet je za trto, — za to je opoka dobra, — a da bi Soča kedaj tekla po Brdih — ne bo dal! En brisk „Sočan“ je neki sam z glavo majal rekoč: Bojim se, da ne bo nič z Lavričem, pri nas „vajde“ (zmore) Tonkli. Nazaj gredé je izmed dveh parov prvi (*prvi* z ozirom na prvaštvo) po vojskni šegi *pozno po noči* rekvirirati dal v Snežatnem „furšpan“ za trudne svoje ude. „Tako je bilo“!

— *Treščilo je* 31. avgusta ob 4 $\frac{1}{2}$ popold. v *Iderskem* v Mih. Sovdatov hlev, v katerem so bili 3 konji. Enega je ubilo, druga dva so rešili.

— *Banka „Slovenija“*, oddelek za ogenj. Dnevni izkaz omenjenega oddelka od dne 31. avgusta t. l. nam dokazuje: število polic 11046, zavarovanega kapitala 36,730,098 gl. in premije od tega 339,916 gl. 19. kr.

Gledé pa na to, da od tega odpade za pozavarovanje: kapitala 8,133,909 gl. in pre-

*) Med drugimi oslarijami je kmetom rekel popred, da „hudiča ni“, čez nekoliko časa pa je zatrdil neko modro frazo z trivialnim rekom: „Zlodej naj ga vzame, če mi kdo tega ne verjame“. Oh „omika“! Ta pa, ta! — Malo je manjkalo, da ga Brici niso potepli.

mije v gotovem 41,352 gl. 95 in v menjicah 66747 gl. 98 kr., ostaja tedaj premije na letni račun še vedno 231,815 gl. 26 kr.

Ravno isti izkaz od dne 31. julija t. l. je pa obsegal: število polic 8000; zavarovanega kapitala 30,941,297 gl. in na lastni račun ostale premije 200,799 gl. 02 kr.

Iz vsega tega se razvidi tedaj, da je meseca avgusta t. l. imenovani oddelek na novo dobil: 3046 polic, kapitala zavarovanega 5788,801 gl. in premije na lastni račun 31.016 gl. 24 kr.

Te številke nam kažejo delovanje v preteklem mesecu, katerega ne bodo prezirali bankini delničarji in tudi ne oni, ki so že zavarovali svoje premoženje zoper ogenj ali ga mislijo zavarovati pri banki „Sloveniji“.

— *V deškem (malem) semenišči* se je vršila 24. avg. lepa svečanost, kakor prejšnjih let konec šolsk. leta. Pričujoč je bil tudi kn. nadškof, ustanovitelj tega zavoda. O izidu besede smo slišali, da je petje vse prekosilo; pelo se je tudi med večerjo. Pevovodja je gosp. vadnični učitelj, Mih. Komelj (iz Solkana). (Tudi od drugod se nam poroča, da je Komelovo petje posebno gladko, neprisiljeno in melodično. Ur. *)

— *„Vesoljno znanstvo“* je naslov litografljeni knjižici, ki jo je spisal goriškega deželnega odbora uradnik g. Jož. Kregal.

Naslov razlaga pisatelj sam tako-le: „Razgrnitev korenine, v kateri se vse znanstvene vejice zedinijo, in dokaz, kako vejica vejico podpira in razjasnuje.“ — Izhajalo bo po več tacih knjižic (vsaka po 16 lit. strani). Vsak zvezek bo veljal 15 novcev, 12 zvezkov zaporedoma gl. 1:50. Vsak mesec izidejo 4 knjižice. Naročila in plačila prejema g. pisatelj v pisarnici dež. odbora v Gorici. Kogar mika poznati obširniši obseg Kr.-lovih spisov, naj si jih naroči.

— *Tržaški okoličani* so imeli 31. avg. volilen shod v Rojanu. *Nabergoj* je za kandidata (za drž. zbor) postavljen. Stari domoljub Nabergoj je postal, odkar gosposko sukno nosi, nekakšen poluliberalec. Dokaz temu njegov od družih mu vdihneni govor in pa — nazočnost (v vol. zboru) štajarsko-ljubljanskega dohtarja Nebodigatreba (vulgo Vošnjaka).

— *Novi politiški časnik* naše stranke (v Ljubljani) je gotov. Izhajal bo za zdaj po 3 krat v tednu. Slava ustanoviteljem njegovim. Potrebujemo ga, kakor vsakdanjega kruha.

— *V Pragi* so ta mesec sijajue cerkvene svečanosti. Obhaja se *devetstoletnica praške nadškofije*. Velika cerkev sv. Vida se je že več let v ta namen popravljala. Tisti dan pred začetkom slavnosti (30/8) se je vnovič za službo božjo odprla, potem ko je bil kardinal-nadškof, knez Schwarzenberg, veliki in še en drug nov altar posvetil. Med vnanjimi pemsкими in nemškimi škofi, ki so prišli poveličevati praško in obče-pemsko 900letno obhajilo, odlikuje se sosebno mogunški škof Ketteler, ki je tudi pri Št. Vidu pridigoval. — V poslavljenju 900letnice je prišlo na svetlo tudi mnogo svečani okolinosti primerjenih zgodovinskih knjig in spisov.

*) V zadnjem listu nam je primanjalo prostora za to vest.

Anton Lézar,

profesor verstva in slovenščine na c. kr. viši realki v Ljubljani, tajnik „Slov. Maticе“, slov. pisatelj in eden glavnih stebrov prave slovenske stranke, je po dolgem bolehanji za želodečnem rakom umrl 31. avgusta, še le 49 let star. Delavnost njegova pri „Matici“ je bila taka, da ga smemo dušo Matično imenovati. V miru naj počiva!

— „Kanibalska surovost“. Popolnoma se vjemamo z „Novicami“ gledé na to, kako je „Sl. Narod“ v šte. 201. Lesar-jevo smrt označil. Gnjusí se nam ponatisniti besede, s kterimi izraža „Nar.“ prav cinično svoje veselje, da se je iznebil krepkega nasprotnika L., — in to v trenutku, ko je bil rajniki dušo izdihnil, ko se ni bilo truplo še pohladilo! — Resnično je: Naši novi raznašalci „omike“ in „svobode“ so si postavili surovost za princip.— Tudi druga novica, da si je dr. Ulaga, uredn. „Sl. Gosp.“ (28. avg.) v Ljubljani ного zlomil (kolenno jabelko razbil), je „Narodovcem“ blago (!) dušico ohladila. Prosit!

— Na Pruskem in po Nemčiji sploh so obhajali 2. t. m. spomin Sedanske bitve l. 1870. — V Berlinu so postavili dotičen spominek. Cesar Vilhelm je imel o tej priliki več ogovorov, v ktere je spet ljubega Boga vpletal, kar pa ne brani, da njegova vlada kat. škofo in duhovne preganja in obsojuje. Nadškof Ledohovski je obsojen na 200, škof Kött v Fuldi pa na 400 tolarjev.

Poslano.

Iz Renč, 3. septembra. [Lazaronskemu listu *) v mojo obrambo.] Ker se me znani goriški časnik, časnik slovenskih Lazaronov v svojem 35. l. že zopet ljubeznjivo spominja ter ob enem željo izrekuje, da bi mu posebno zdaj s kakim pojasnilom ustregel, hočem tudi njegovi želji ustreči ter nu na bojno polje slediti, čeravno previdevam, da se bodo moji tu navedeni novi dokazi ob njegovi trdovratnosti in olikaški oholosti razbili. — Menil sem „S.“ nasproti za vselej molčati, ker vem, da sem svoj račun ž njo v pozimskem času dovolj jasno napravil, in to tem bolj, ker nima drugih protidokazov, nego pobalinske psovke, kakor je med drugimi tudi ona, v kteri me (v listu 3. apr. t.l.) prav ljubeznjivo „poluljudem“ prilikuje itd. Z mirno vestjo bi jez toraj lahko molčal in tudi č. „Glasovi“ čitatelji bi mi molčanja ne zamerili, ker je zrak med nami in njimi, t. j. „blatovci“, dovolj sčiščen. Kar mi namreč ljubeznjiva „sueha“, (ki stikuje po mojih nek-

*) „Lazaroni“ so v Neapolju posebna niza kasta ljudi, ki težaska dela opravljajo; znani so bili do 1860 kot zvesti privrženci neapoljskih (bourbonskih) kraljev, zato so se tudi imenovali „guardia del rè“; ravno tako se mi dozdeva, da se tudi Sočani za edine, prave in zveste stražnike novošegne „olike“ smatrajo; le oni so pravi rodoljubi, vsi drugi pa „reakcionarska drhal“ itd. Pis.

danjih listih, kot neka vrst živali po gnoju živeža iskaje) očita, nedoslednost, upljiv in pritisk od zgorej itd., na to se najde odgovor že v 11. listu „Gl.“, na kateri list č. čitatelje tudi zavračam.

Zraven tega naj za danes še to dostavim, da globokejšega vzroka „našega prepira“ moramo še drugde iskati, ter ga bomo našli hoté ali nehoté tudi v starem, pri Slovencih še vedno navadnem prigovoru: „Z Bogom (ne „bogom“) začni vsako delo, in bo dober tek imelo“ itd. „Soča“ ni htela in tudi zdaj neče tega prigovora od nje tolikanj ljubljenežega narodá (kdo se smeje?) vvaževati, in odtod nje zlobno prhanje na vse tiste, ki si nočejo njenega gesla in pojma „vse za narod, omiko in napredek“, prisvojiti, ter se po njem, kakor se ona sè svojim tastom „Sl. Nar.“, ravnati. Gosp. R., bivšemu „Primorčevemu“ uredniku, pa se je dal on, ki je v svojem žalostno poginolem poslednjem (20.) listu 1871, nad „Sočo“, (listom, odborom in društvom,) posebno pa nad Kl. in D. svojo olikaško debelo batino vihtil *), za težaško službo porabiti, hočem reči, da jim je iz mojega tedanjega, njemu 1871. v maju ali juniju pisanega privatnega lista moje stališče in nazore tistega časa pojasnil. (Ta ravno omenjeni g. R. je meseca avgusta t. h. po goriški okolici potoval kot agent banke „Slovenije“. Kdor hoče ob oliki tega bivšega zagrebskega jurista, vrednika „Primorca“, slavnega pisatelja „Pomladanskega cvetja“ (kdor ga ni še bral, damu ga jaz, da se bode iz njega, posebno iz neke novele, „Solnce in senca“, olikaške omike nasrkal), potem zastopnika madžarske banke „Viktorije“ in sedaj agenta b. „Slovenije“, zvedeti, naj popraša vrlega rodoljuba g. V. Gr., posestnika in zastopnika „Slavije“ v Prvačini, v kterega hiši je med 3. in 4. avgustom t. l. sled svoje slavne olike zapustil; kar bodi le memogredé omenjeno o hvaležnosti g. R. do mene, ker sem jaz njegov list „Pr.“ 1871 duševno podpiral). Če sem bil tedaj tudi res menjenja v onem mojem listu izraženega, se tega kar nič ne sramujem, ker takemu mišljenju me je večidel gadjí jezik „Sočinega“, povsod pričujočega „tambour-majorja“ dovedel, a kasneje sem polagoma spoznaval, da „Sočin“ „tambour“ in njegovi pajdaši niso nezmotljivi, marveč v mnogih zadevah bolj zmotljivi, nego nezmotljivi, ter da znajo kot dobri kramarji svojo liberalno kramo tudi dobro prodajati in ljudem „fərbati“ (lagati). Kdaj sem vam, dragi mi „Sočini“ patroni in Lazaroni, dal neki (možko) besedo, da bodem z Vami v vseh, celó načelnih vprašanjih hodil čež rov in kov? Tedaj in dokler ni bilo še vprašanja, jeli se ima „S.“ na versko stališče postaviti, sem se (pa le v polit. narodnih vprašanjih) sè „Sočo“ vjemal, pa nikar ne mislite, da sem s tem odobral „S.“ versko indifferentno podlago, marveč znano Vam morabiti, da sem brž, kakor hitro so nekteri družbeniki izrečno to versko podlago zahtevali, tudi jaz ustmeno in pismeno versko stališče povdarjal, in sicer iz lastnega na-

*) Čitatelji naj blagovolé pogledati 20. ali poslednji „Pr.“ list, posebno zanimivi članek z napisom: „Vredniku „Soče“, kjer imenuje Sočine urednike „politične otroke“ . . . „Sočo“ pa drž. zbor, kjer Kl. in D. osodo narodov odločujeta.“ Dop.

giba in boljsega prepričanja in z zanesljivo nado, da bi se na tej vsemu vernemu narodu ustrezajoči podlagi naj ložje vse rodoljubne moči združile. Od tistega trenutka, ko se je med družbeniki ta želja, „S.“ na verska, oziroma katoliška tla postaviti, izrazila, sem jaz to potrebo v svojih dopisih sem ter tje povdarjal, ker bi to kar nič ne delalo nobenih ovir pri rodoljubih, ki imajo dobro voljo in poznajo ter spoštujejo verski značaj slov. naroda, marveč bi še pospeševalo družbene namene, t. j., brambo in dosego narodnih pravic. Versko, t. j. katoliško stališče sem povdarjal že l. 1871 v „Sl. Nar.“ pred občnim zborom 30. nov. istega leta, pa tudi v zboru sem nekaj besed spregovoril, ki so bile, kakor one g. Fiegelj-na brezvspešne.

(Konec prih.)

Borsni kurzi na Dunaji 4. septembra.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju . . .	69.95
„ „ „ „ srebru . . .	73.35
Drž. posojilo leta 1860 . . .	100.50
Akcije narodne banke . . .	971.—
Kreditne akcije . . .	241.—
London . . .	111.50
Napoleon d' or. . .	8.91
Cekini . . .	—
Adžjo srebra . . .	106.—

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica . . .	3.50
Rež . . .	4.42
Ječmen . . .	3.78
Oves . . .	1.26
Koruza . . .	2.10
Fižol . . .	2.35
Krompir . . .	2.60
Seno . . .	1.—
Slama . . .	1.05

Oznanilnik.

Na znanje!

Opravník banke „Slovenije“ za Gorico in njeno okolico sem jez podpisani. Prosim za prijazno zaupanje.

Janez Lapajne,

(stanujem v goriški čitalnici.)

Naznanja se slavnemu občinstvu, da vsled odloka c. k. namestništva v Trstu 12. avgusta 1873 št. 8607/III je semenj v Nabrežini na dan 18. septembra t. l. (kvartni četrtek) preložen. —

Županstvo Nabrežini, 1. sept 1873.